

กฎหมายเกี่ยวกับสัญชาติของประเทศไทย¹

โดย ดร.ธนา สุภกริ² สมัญญา ถาวรศักดิ์ และบุษิตา มานตรี³

สัญชาติในทางกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ หมายถึง นิติสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับรัฐอธิปไตย (sovereign state) ในลักษณะที่ปัจเจกชนตกอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยในทางบุคคลของรัฐ ก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ในฐานะคนชาติ ได้แก่ สิทธิในการให้ความคุ้มครองทางการทูตแก่คนชาติ สิทธิในการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายอันเกิดต่อคนชาติ สิทธิในการเรียกเก็บภาษีอากร สิทธิในการเกณฑ์คนชาติเพื่อเข้ารับราชการทหาร หน้าที่ในการยอมรับให้คนชาติของตนเดินทางเข้าประเทศ อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาของศาลที่คนชาติของตนเป็นคู่กรณี เป็นต้น โดย มาตรา 15 (1) ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ระบุให้การรับรองสิทธิว่า บุคคลมีสิทธิในการได้รับสัญชาติ⁴ ทั้งนี้ การกำหนดหลักเกณฑ์การได้มาซึ่งสัญชาติเป็นไปตามกฎหมายภายในอันเป็นอำนาจอธิปไตยของแต่ละรัฐโดยแท้ โดยที่รัฐอาจให้สัญชาติแก่บุคคลที่เกิดในดินแดนหรือเขตอำนาจศาลของรัฐตนโดยการใช้หลักดินแดน (jus soli) โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติของบิดามารดาของบุคคลนั้นก็ได้⁵

การมีสัญชาติของบุคคลก่อให้เกิดสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายหลายประการ อาทิ สิทธิในการอยู่อาศัย ประกอบอาชีพและมีเสรีภาพการเดินทางในเขตอำนาจของรัฐ สิทธิพลเรือน สิทธิทางการเมือง และการเข้าถึงบริการของรัฐ จะเห็นได้ว่า การเป็นคนต่างด้าวอาศัยอยู่ในดินแดนของประเทศที่ตนมิได้เป็นพลเรือนถือได้ว่ามีข้อจำกัดเกี่ยวกับสิทธิในการอยู่อาศัยและการทำกินอยู่บ้างแต่ก็ยังได้รับการปกป้องคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือ

¹ ลิขสิทธิ์ของบทความนี้เป็นของ บริษัท ทีแอลซีเอส ลีกัล แอดโวกะตส์ จำกัด

² นิติศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง), LL.M. (International and Comparative Law)

³ นิติศาสตร์บัณฑิต

⁴ Article 15 (1) of Universal Declaration of Human Rights

⁵ Article 1, Convention on Certain Questions relating to the Conflict of Nationality Laws, 12 April 1930, 179 L.N.T.S. 89 (LoN-4137) (entered into force 1 July 1937).

จากรัฐที่ตนเป็นคนชาติไม่ว่าบุคคลดังกล่าวจะอยู่ ณ ที่แห่งใดในโลก จะเห็นได้ว่า การมีสัญชาติย่อมทำให้บุคคลได้รับการคุ้มครอง ก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ในขณะที่บุคคลไร้รัฐหรือไร้สัญชาติไม่มีรัฐใดให้การรับรองคุ้มครองสิทธิแต่อย่างใด

การได้มาซึ่งสัญชาติจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับเรื่องสัญชาติมักสะท้อนสภาพทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในแต่ละยุคสมัย กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของประเทศไทยมีวิวัฒนาการจากมูลนิธิธรรมประเพณีซึ่งถือตามหลักสายโลหิตเป็นหลัก ต่อมาได้มีการออกเป็นกฎหมายหลายลักษณะอักษรกำหนดให้บุคคลที่ถือกำเนิดในราชอาณาจักรได้รับสัญชาติไทย และต่อมาเมื่อสภาพทางสังคมการเมืองได้เปลี่ยนไป รวมถึงมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองในประเทศเพื่อนบ้านทำให้ผู้อพยพที่หนีภัยความตายเข้าสู่ชายแดนประเทศไทยเป็นจำนวนมาก จึงได้มีการออกกฎหมายกำหนดให้มีผู้ที่เกิดในประเทศไทยจากบิดาหรือมารดาต่างด้าวไม่ได้รับสัญชาติไทย รวมทั้งมีการถอนสัญชาติบุคคลที่ได้รับสัญชาติไทยโดยผลของกฎหมายฉบับเดิม ส่งผลให้บุคคลตกอยู่ในฐานะคนไร้รัฐ คนไร้สัญชาติอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งในระยะเวลาต่อมาได้มีการขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับคนไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยสัญชาติหลายฉบับ และแม้ว่าจะได้มีการขับเคลื่อนเพื่อการแก้ปัญหาดังกล่าวเป็นระยะเวลาหลายสิบปี จากข้อมูลของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (The United Nations High Commissioner for Refugees: UNHCR) ณ เดือนมิถุนายน 2563 พบว่า บุคคลไร้รัฐไร้สัญชาติในประเทศไทยยังคงมีจำนวนสูงถึง 479,943 คน⁶

ความเป็นมาเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยสัญชาติไทย

ในช่วงก่อน พ.ศ. 2456 อันเป็นช่วงก่อนที่จะมีการตรากฎหมายหลายลักษณะอักษรว่าด้วยสัญชาติไทย การได้มาซึ่งสัญชาติไทยเป็นตาม “มูลนิธิธรรมประเพณี” กล่าวคือ เป็นการได้มาซึ่งสัญชาติไทยโดยการถือกำเนิดจากบิดาหรือมารดาที่มีสัญชาติไทยตามหลักกฎหมายธรรมชาติตามหลักสายโลหิต (Jus Sanguinis) และการได้มาซึ่งสัญชาติไทยในภายหลังจากการเกิดโดยการแปลงสัญชาติ ซึ่งมูลนิธิธรรมประเพณีมิได้ครอบคลุมไปถึงการได้มาซึ่ง

⁶ โปรดดู <https://www.unhcr.org/th/en/statelessness>

สัญชาติตามหลักดินแดน (Jus Soil) จึงส่งผลให้บุคคลที่ถือกำเนิดในสยามจากบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวไม่ได้ รับสัญชาติไทย ในขณะที่บุคคลที่ถือกำเนิดจากบิดาหรือมารดาที่มีสัญชาติไทยไม่ว่าถือกำเนิดภายในหรือภายนอก ราชอาณาจักรย่อมได้รับสัญชาติไทย

กฎหมายลายลักษณ์อักษรว่าด้วยสัญชาติและการแปลงสัญชาติ

1. พระราชบัญญัติแปลงสัญชาติ ร.ศ. 130⁷

ในกรณีของบุคคลที่ไม่ได้สัญชาติไทยแต่กำเนิดตามหลักการสืบสายโลหิต สามารถได้รับสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ (Naturalization) โดยเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2454 ได้มีการตราพระราชบัญญัติแปลงสัญชาติ ร.ศ. 130 เพื่อทำการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขอแปลงสัญชาติ ซึ่งต่อมากฎหมายฉบับนี้ ถูกยกเลิกโดยผลของพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2495

โดยผู้ที่สามารถขอแปลงสัญชาติ จะต้องมีความสมบัติ⁸ ดังนี้

- จะต้องมียุเต็มบริบูรณ์ (บรรลุนิติภาวะ) ตามที่กำหนดในกฎหมายสยามและกฎหมายของชาติตน
- จะต้องมิถิ่นพำนัก ณ กรุงสยามในเวลาที่ยื่นขอให้มีการแปลงสัญชาติ
- จะต้องเป็นบุคคลที่ได้อาศัยอยู่ในกรุงสยามมาไม่น้อยกว่า 5 ปี
- จะต้องเป็นผู้มีความประพฤติดีมีสมบัติพอที่จะเลี้ยงตนได้
- ผู้ขอทำการแปลงสัญชาติจะต้องทำการ “ถือน้ำพิพัฒน์สัตยานุสัย” หลังจากได้รับพระราชทานพระบรมราชาอนุญาตให้แปลงสัญชาติแล้ว

2. พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2456⁹

พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2456 มิได้มีผลเป็นการยกเลิก พ.ร.บ. แปลงสัญชาติ ร.ศ.130 กฎหมายทั้งสองฉบับ จึงถูกใช้คู่ขนานกันไป โดยที่ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2456 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการได้รับสัญชาติไทย ดังนี้

⁷ มีผลตั้งแต่วันที่ 18 พ.ค. 2454 - 12 ก.พ. 2495

⁸ สมชาย ปรีชาศิลปกุล , (2554), “100 ปีแห่งสัญชาติไทย ตอนที่ 1”, 100 ปีแห่งสัญชาติไทย, 59

⁹ มีผลตั้งแต่วันที่ 10 เม.ย. 2456 - 12 ก.พ. 2495

(1) การได้รับสัญชาติโดยการเกิด

- หลักการสืบสายโลหิต (Jus Sanguinis) บุคคลที่ถือกำเนิดจากบิดาที่มีสัญชาติไทยจะได้รับสัญชาติไทย แต่หากเป็นกรณีการถือสัญชาติตามมารดาสัญชาติไทย จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่าต้องไม่ปรากฏผู้เป็นบิดาจึงจะได้รับสัญชาติไทย และหากปรากฏว่า มารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยและมีบิดาเป็นคนต่างด้าว บุตรที่เกิดโดยมารดาชาวไทยจะไม่ได้รับสัญชาติไทย¹⁰
- หลักดินแดน (Jus Soli) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยจะได้รับสัญชาติไทย ไม่ว่าบิดาหรือมารดาจะเป็นผู้มีสัญชาติไทย หรือไม่ก็ตาม ซึ่งถือได้ว่า เป็นการกำหนดเกี่ยวกับการได้มาซึ่งสัญชาติไทยตามหลักดินแดนโดยไม่มีเงื่อนไข¹¹

(2) การได้สัญชาติไทยโดยการสมรส

หญิงต่างชาติที่ได้ทำการสมรสกับคนไทยตามกฎหมายให้ได้รับสัญชาติไทย¹² โดยมีได้มีการกำหนดให้ชายต่างชาติที่ทำการสมรสกับหญิงไทยให้ได้รับสัญชาติไทย ส่วนในกรณีหญิงไทยที่ทำการสมรสกับคนต่างชาติหากกฎหมายของประเทศนั้นยอมให้หญิงได้สัญชาติสามี ถือว่าหญิงที่สมรสกับชายต่างชาติสละสัญชาติไทย และเมื่อการสมรสสิ้นสุดลง ก็ให้ได้รับสัญชาติไทยกลับคืนมา¹³

(3) การได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ

บุคคลจะได้รับสัญชาติโดยการแปลงชาติเมื่อมีคุณสมบัติและได้ดำเนินการตามที่กำหนดใน พ.ร.บ. แปลงสัญชาติ ร.ศ. 130

¹⁰ มาตรา 3 (1) และ มาตรา 3 (2) พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2456

¹¹ มาตรา 3 (3) พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2456

¹² มาตรา 3 (4) พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2456

¹³ มาตรา 4 และมาตรา 11 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2456

3. พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2495¹⁴

พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495¹⁵ มีผลเป็นการยกเลิก พ.ร.บ. แปลงสัญชาติ ร.ศ. 130 และ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2456 โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการได้มาซึ่งสัญชาติ การแปลงสัญชาติ การเสียสัญชาติไทย และการได้คืนสัญชาติไทย

การได้มาซึ่งสัญชาติไทยตาม พ.ร.บ. สัญชาติ 2495

(1) การได้รับสัญชาติโดยการเกิด

มาตรา 7 ของ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495 กำหนดให้บุคคลได้รับสัญชาติโดยการเกิดใน 3 กรณี ดังนี้

- 1) ผู้เกิดโดยบิดาเป็นคนไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักร
- 2) ผู้เกิดโดยมารดาเป็นคนไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักร
- 3) ผู้เกิดในราชอาณาจักร

(2) การได้รับสัญชาติโดยการสมรส

โดยที่มาตรา 8 ของ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495 กำหนดให้หญิงต่างด้าวที่ทำการสมรสกับคนไทย ให้ได้รับสัญชาติไทย

(3) การได้รับสัญชาติโดยการแปลงสัญชาติ

การแปลงสัญชาติถูกกำหนดในมาตรา 10 – 12 ของพ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495 โดยกำหนดให้ผู้ที่สามารถขอรับการแปลงสัญชาติต้องเป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะ เป็นผู้มีความประพฤติดี มีอาชีพเป็นหลักฐาน และจะต้องมีความรู้ภาษาไทย และต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรไม่น้อยกว่า 10 ปี ทั้งนี้ หากผู้นั้นเป็นผู้ที่ได้กระทำความดีความชอบพิเศษต่อประเทศไทย เป็นบุตรของผู้ได้รับการแปลงสัญชาติไทย หรือเป็นบุคคลที่เคยมีสัญชาติไทย แม้ไม่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยเกินกว่า 10 ปีก็สามารถขอแปลงสัญชาติได้

¹⁴ มีผลตั้งแต่วันที่ 13 ก.พ. 2495 – 4 ส.ค. 2508

¹⁵ ยกเลิกโดยมาตรา 3 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495

3.1 พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496¹⁶

พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496 ได้ถูกตราขึ้นเพื่อทำการแก้ไขเพิ่มเติมการได้มาซึ่งสัญชาติ โดยการเกิด โดยทำการยกเลิกมาตรา 7 ของพ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495 และกำหนดแก้ไขเสียใหม่ให้บุคคลได้รับสัญชาติโดยการเกิดใน 3 กรณี ดังนี้

- 1) ผู้เกิดโดยบิดาเป็นคนไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักร
- 2) ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรโดยมารดาเป็นคนไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ

- 3) ผู้เกิดในราชอาณาจักรโดยมารดาเป็นคนไทย

นอกจากนี้ได้มีการเพิ่มเติมมาตรา 16 ทวิ ซึ่งเป็นการกำหนดให้บุคคลที่มีสัญชาติไทยโดยการเกิดในราชอาณาจักรซึ่งมีบิดาเป็นคนต่างด้าวจะต้องขาดจากการมีสัญชาติไทยหากว่าผู้นั้นได้รับใบสำคัญประจำตัวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าว

3.2 พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2499¹⁷

ในการตรา พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2499 เพื่อเป็นการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495 เนื่องจากแต่เดิมมีการกำหนดให้ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยได้สัญชาติไทย แต่ในเวลาต่อมาได้มีการตรา พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496 ทำการแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ โดยกำหนดให้ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมารดาเป็นคนไทยเท่านั้นจึงจะได้สัญชาติไทย ส่งผลให้เกิดปัญหาถกเถียงกันในครอบครัวซึ่งมีบิดามารดาเดียวกัน โดยบางคนเป็นคนไทยและบางคนเป็นคนต่างด้าว ซึ่งก่อให้เกิดความสับสนและยากแก่เจ้าหน้าที่ในการสอบว่าผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรมีมารดาเป็นคนไทยหรือไม่ หรือ เป็นคนไทยซึ่งมีสามีเป็นคนต่างด้าวและหญิงนั้นขาดสัญชาติไทยแล้วหรือไม่

¹⁶ มีผลตั้งแต่วันที่ 4 ก.พ. 2496 – 4 ส.ค. 2508

¹⁷ มีผลตั้งแต่วันที่ 13 ก.พ. 2500 – 4 ส.ค. 2508

พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2499 ได้ทำการแก้ไขมาตรา 7 (3) กำหนดให้บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรได้รับสัญชาติไทยโดยไม่มีเงื่อนไข และได้กำหนดให้มีผลย้อนหลังให้ผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรโดยมารดามีเชื้อคนไทยที่ไม่ได้รับสัญชาติโดยผลของ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496 ให้ได้รับสัญชาติไทย

3.3 พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2503¹⁸

ความจำเป็นในการตรา พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2503 เพื่อเป็นการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495 สืบเนื่องจากบางประเทศได้ใช้หญิงสัญชาติของตนเป็นเครื่องมือดำเนินการจารกรรม และวินาศกรรม หรือกระทำการบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติโดยการดำเนินการให้หญิงที่มีสัญชาติของตนไปทำการสมรสกับชายสัญชาติอื่น จึงสมควรกำหนดเงื่อนไขการได้สัญชาติไทยของหญิงต่างด้าว นอกจากนี้ ในกรณีบุตรของคนต่างด้าวเกิดในราชอาณาจักรไทยจะได้รับสัญชาติไทยตามมาตรา 7 (3) แห่ง พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2499 โดยเมื่อคำนึงถึงความมั่นคงหรือประโยชน์แห่งรัฐจึงสมควรแก้ไขให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งถอนสัญชาติไทยของบุคคลดังกล่าวได้

พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2503 ทำการยกเลิกมาตรา 8 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้หญิงต่างด้าวที่ทำการสมรสกับคนไทยจะได้รับสัญชาติไทยก็ต่อเมื่อได้ยื่นคำขอสัญชาติไทยต่อรัฐมนตรี และกำหนดให้หญิงต่างด้าวที่ได้รับสัญชาติไทยโดยการสมรสกับคนไทยอาจถูกถอนสัญชาติไทยหากปรากฏว่า การสมรสนั้นเป็นไปโดยการปกปิดข้อเท็จจริงหรือแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือได้กระทำการใดๆ ที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ หรือเป็นการขัดต่อผลประโยชน์ของชาติ หรือกระทำการอันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยของชาติ

¹⁸ มีผลตั้งแต่วันที่ 2 ก.พ. 2503 – 4 ส.ค. 2508

4. พระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. 2508 และที่แก้ไขเพิ่มเติม¹⁹

พระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. 2508 เป็นพระราชบัญญัติที่มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 5 สิงหาคม 2508 และใช้มาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้งเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคม ตลอดจนเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาบุคคลไร้รัฐหรือไร้สัญชาติที่เกิดขึ้นโดยผลของกฎหมาย โดยพระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. 2508 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่อง การได้สัญชาติ การเสียสัญชาติ และการกลับคืนซึ่งสัญชาติ ซึ่งพระราชบัญญัติสัญญาชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองเกี่ยวกับสัญชาติขึ้นคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีเกี่ยวกับการให้สัญชาติ การเสียสัญชาติ และการกลับคืนสัญชาติ รวมถึงการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้อีกด้วย จึงนับว่าคณะกรรมการกลั่นกรองเกี่ยวกับสัญชาติมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในกฎหมายสัญชาติไทยในปัจจุบัน

สาระสำคัญโดยย่อของพระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. 2508 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีดังต่อไปนี้

4.1 พระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. 2508

พระราชบัญญัติสัญญาชาติ พ.ศ. 2508 (“พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508”) มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2508 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีผลเป็นการยกเลิก พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เนื่องจากกฎหมายเดิมได้มีการแก้ไขหลายครั้งประกอบกับสภาวะทางด้านเศรษฐกิจสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปมากจึงมีความจำเป็นในการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสัญชาติให้มีความชัดเจนรัดกุมมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการได้มาซึ่งสัญชาติไทย การเสียสัญชาติไทย และการกลับคืนสัญชาติไทย มีรายละเอียด ดังนี้

4.1.1 การได้สัญชาติไทย²⁰

พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 กำหนดให้บุคคลย่อมได้สัญชาติไทย 3 กรณี คือ

¹⁹ มีผลตั้งแต่ 5 ส.ค. 2508 – ปัจจุบัน

²⁰ หมวด 1 มาตรา 7 – 12 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

(1) การได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

บุคคลย่อมได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีที่ผู้เกิดโดยบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย หรือ ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทยโดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ขอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ หรือ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย²¹ ส่วนในกรณีของบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยจากบิดาและมารดาที่เป็นคนต่างด้าว ผู้นั้นจะไม่ได้รับสัญชาติไทยหากปรากฏข้อเท็จจริงว่าในขณะที่เกิดบิดา หรือ มารดาของบุคคลดังกล่าวดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนทางทูตหรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางทูต หรือ หัวหน้าคณะผู้แทนทางกงสุลหรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางกงสุล หรือ พนักงานหรือผู้เชี่ยวชาญขององค์การระหว่างประเทศ หรือ คนในครอบครัวซึ่งเป็นญาติอยู่ในความอุปการะหรือคนใช้ซึ่งเดินทางจากต่างประเทศมาอยู่กับคณะผู้แทนทางการทูตหรือทางกงสุล²²

(2) การได้สัญชาติไทยโดยการสมรส

การได้สัญชาติไทยโดยการสมรสตั้งอยู่บนหลักความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของครอบครัว เมื่อคนต่างสัญชาติมาสมรสกันก็ควรถือสัญชาติเดียวกัน เพื่อไม่ให้เกิดผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันระหว่างความสัมพันธ์ส่วนตัวกับความสัมพันธ์กับรัฐ เพราะการถือสัญชาติรัฐใด บุคคลย่อมมีหน้าที่จงรักภักดี และปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐนั้น ๆ เช่นเดียวกับที่บุคคลเมื่อสมรสแล้วก็มีหน้าที่ต้องรักและภักดีต่อครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีเดิม ความภักดีที่ภรรยาเมื่อสามี กฎหมายจึงอนุญาตให้บุคคลสามารถได้สัญชาติจากการสมรสได้²³ ดังนั้น พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 จึงกำหนดให้หญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวและได้สมรสกับชายซึ่งมีสัญชาติไทย²⁴ หากต้องการถือสัญชาติไทยให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และการอนุญาตอยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี อย่างไรก็ตามการได้สัญชาติไทยโดยการสมรสตามพ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 ฉบับก่อนมีการแก้ไขเพิ่มเติม มิได้กำหนดให้ชายต่างด้าวสมรสกับหญิงไทยให้ได้รับสัญชาติไทย

(3) การได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ

²¹ มาตรา 7 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

²² มาตรา 8 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

²³ กฤษณ์พร โสมณวัตร, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, “การได้สัญชาติไทยภายหลังการเกิด,” สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564, <https://www.law.cmu.ac.th/law2011/goto.php?action=document&id=1085>

²⁴ มาตรา 9 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

การแปลงสัญชาติจะเกิดขึ้นได้ด้วยการแสดงเจตนาโดยสมัครใจของบุคคลในการที่จะขอเปลี่ยนแปลงมาถือสัญชาติของรัฐใดรัฐหนึ่ง และรัฐดังกล่าวนั้นได้ยินยอมให้บุคคลนั้นถือสัญชาติของรัฐตนได้ โดยการแปลงสัญชาติถูกกำหนดไว้ในมาตรา 10 – 12 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งกำหนดเงื่อนไขให้คนต่างด้าวซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วสามารถขอทำการแปลงสัญชาติเป็นสัญชาติไทยได้หากว่าบุคคลนั้น มีความประพฤติดี มีอาชีพเป็นหลักฐาน มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรต่อเนื่องเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีความรู้ภาษาไทย²⁵

อย่างไรก็ตาม หากปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้กระทำความผิดความชอบเป็นพิเศษต่อประเทศไทย หรือได้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ทางราชการซึ่งรัฐมนตรีเห็นสมควร หรือ เป็นบุตรหรือภริยาของผู้ซึ่งได้แปลงสัญชาติเป็นไทยหรือของผู้ได้กลับคืนสัญชาติไทย หรือ เป็นผู้ได้เคยมีสัญชาติไทยมาก่อน จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องนำหลักเกณฑ์เรื่อง การมีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปีจนถึงวันยื่นคำขอแปลงสัญชาติ และการมีความรู้ภาษาไทย มาพิจารณาการขอแปลงสัญชาติของบุคคลนั้นโดยการอนุญาตให้แปลงสัญชาติหรือไม่ อยู่ในดุลยพินิจของรัฐมนตรี²⁶ นอกจากนี้ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 ยังกำหนดให้นอกจากจะขอแปลงสัญชาติให้กับตนเองได้แล้ว ยังให้อำนาจในการแปลงสัญชาติให้กับบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทย และบุตรนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยพร้อมกับตนได้อีกด้วย²⁷

4.1.2 การเสียสัญชาติไทย²⁸

บุคคลที่มีสัญชาติไทยอาจเสียสัญชาติไทยได้ใน 3 กรณี ดังนี้

(1) การสละสัญชาติ

การสละสัญชาติ คือ การแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะถือสัญชาติของรัฐนั้นอีกต่อไป ในทำนองคล้ายกับการแปลงสัญชาติแตกต่างจากการแปลงสัญชาติที่การแปลงสัญชาติ คือการเปลี่ยนสัญชาติของรัฐที่ตนถือไปเป็นสัญชาติอื่น แต่การสละสัญชาติ คือ การละทิ้งสัญชาติเดิมของรัฐตน ซึ่งจะสละได้ก็ต่อเมื่อบุคคลที่สละนั้นมีสองสัญชาติ หรืออยู่ในเงื่อนไขที่สามารถถือสัญชาติอื่นได้

²⁵ มาตรา 10 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

²⁶ มาตรา 11 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

²⁷ มาตรา 12 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

²⁸ หมวด 2 มาตรา 13 – 22 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

การสละสัญชาติมีได้ 3 กรณีด้วยกันคือ

- หญิงซึ่งมีสัญชาติไทยสมรสกับชายต่างด้าว และประสงค์จะถือสัญชาติของสามี สามารถแจ้งความจำนงสละสัญชาติไทยได้²⁹
- การยื่นขอสละสัญชาติไทยของบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ หรือ ผู้ได้รับสัญชาติไทยโดยบิดาหรือมารดาทำการแปลงสัญชาติให้ในขณะที่ตนยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยต้องแสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน 1 ปีนับแต่วันที่มียายุครบ 20 ปีบริบูรณ์³⁰
- การยื่นคำขอสละสัญชาติไทยของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยและสัญชาติอื่น (สองหรือหลายสัญชาติ) หรือผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งการอนุญาตให้สละสัญชาติไทยหรือไม่ให้อยู่ในดุลยพินิจของรัฐมนตรี³¹

(2) การถอนสัญชาติ

การถอนสัญชาติ คือ การกระทำของรัฐที่ใช้อำนาจไม่ให้บุคคลถือสัญชาติของรัฐนั้น ๆ ได้อีกต่อไป ซึ่งอาจทำได้ 2 วิธี คือ (1) การถอนสัญชาติด้วยอำนาจตุลาการ เป็นการถอนสัญชาติด้วยเหตุทางกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำผิดกฎหมาย และ (2) การถอนสัญชาติด้วยอำนาจทางปกครอง เป็นการถอนสัญชาติด้วยเหตุผลทางการเมือง โดยเกิดขึ้นได้หลายกรณี ดังต่อไปนี้

- การถอนสัญชาติหญิงที่ได้สัญชาติจากการสมรส หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าปกปิดข้อเท็จจริงในการสมรสหรือแสดงข้อความอันเป็นเท็จอันเป็นสาระสำคัญ หรือกระทำการอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐหรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ หรือกระทำการอันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน³²
- การถอนสัญชาติในกรณีของบุคคลที่ได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดน โดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว อาจถูกถอนสัญชาติได้ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า ได้ไปอาศัยอยู่ในประเทศที่บิดามีหรือ

²⁹ มาตรา 13 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

³⁰ มาตรา 14 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

³¹ มาตรา 15 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

³² มาตรา 16 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

เคยมีสัญชาติเป็นเวลาติดต่อกันเกิน 5 ปีนับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะ หรือ มีหลักฐานแสดงว่า ใช้สัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่น หรือฝึกใฝ่อยู่ในสัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่น ซึ่งการถอนสัญชาติตามกรณีนี้ให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรี³³

- ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าวอาจถูกถอนสัญชาติได้ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า โดยบุคคลเหล่านั้นได้ กระทำการอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ หรือ กระทำการอันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การถอนสัญชาติดังนี้ทำได้เมื่อพนักงานอัยการร้องขอให้ศาลเป็นผู้สั่ง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา³⁴
- การถอนสัญชาติของบุคคลที่ได้สัญชาติไทย ในกรณีที่เป็นบุคคลที่ได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดนซึ่งบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าว โดยเหตุแห่งความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ และเมื่อปรากฏว่า บิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย หรือ เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ เป็นผู้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าคนเข้าเมือง³⁵
- การถอนสัญชาติบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยจากการแปลงชาติ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าการแปลงสัญชาตินั้น เป็นไปโดยปกปิดข้อเท็จจริง หรือแสดงข้อความเท็จอันเป็นสาระสำคัญ หรือ มีหลักฐานแสดงว่าผู้แปลงสัญชาตินั้นยังใช้สัญชาติเดิม หรือ กระทำการอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ หรือ กระทำการอันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือไปอยู่ต่างประเทศโดยไม่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยเป็นเวลาเกิน 5 ปี รวมถึง ถ้าหากยังคงมีสัญชาติของประเทศที่ทำสงครามกับประเทศไทย ซึ่งการถอนสัญชาติใน

³³ มาตรา 17 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

³⁴ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 31

³⁵ มาตรา 18 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

ลักษณะนี้อาจมีผลไปถึงบุตรที่มีสัญชาติไทยเนื่องจากบิดาหรือมารดาแปลงสัญชาติให้ในขณะที่ตนยังไม่บรรลุนิติภาวะก็ได้³⁶

(3) การเสียสัญชาติโดยผลของกฎหมาย

ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาหรือมารดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือมารดา ต้องเสียสัญชาติโดยผลของกฎหมายเมื่อบุคคลนั้นได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวจึงทำให้เสียสัญชาติไทย³⁷ หรือผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้ทำการแปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าว หรือสละสัญชาติไทย หรือถูกถอนสัญชาติไทย³⁸ ย่อมเสียสัญชาติไทย

4.1.3 การกลับคืนสัญชาติไทย³⁹

การกลับคืนสัญชาติไทย เป็นกรณีที่คนต่างด้าวที่เคยมีสัญชาติไทยต้องการกลับมาถือสัญชาติไทยใหม่ ซึ่งกรณีนี้จะไม่เหมือนกับการแปลงสัญชาติกลับมาเป็นไทย ซึ่งเกิดขึ้น 2 กรณี คือ หญิงไทยที่สมรสกับคนต่างด้าวและได้มีการสละสัญชาติไทยย่อมมีสิทธิขอกลับคืนสัญชาติไทยได้⁴⁰ และกรณีการขอกลับคืนสัญชาติไทยของบุคคลที่เสียสัญชาติไทยตามบิดาหรือมารดาในขณะที่ตนยังไม่บรรลุนิติภาวะ⁴¹

4.2 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515⁴²

เหตุผลของการออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 (“ปว. 337”) คือ คณะปฏิวัติในขณะนั้นเห็นว่า เพื่อเป็นการป้องกันและรักษาความมั่นคงของชาติ จึงกำหนดให้บุคคลที่เชื่อว่ามีได้มีความจงรักภักดีต่อประเทศไทยไม่ได้รับสัญชาติแม้ว่าจะเป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรก็ตาม ซึ่งรวมถึงการถอดถอนสัญชาติของบุคคลที่เคย

³⁶ มาตรา 19 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

³⁷ มาตรา 21 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

³⁸ มาตรา 22 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

³⁹ หมวด 3 มาตรา 23 และมาตรา 24 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

⁴⁰ มาตรา 23 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

⁴¹ มาตรา 24 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

⁴² มีผลตั้งแต่วันที่ 14 ธ.ค. 2515 – 25 ก.พ. 2535

ได้รับสัญชาติตามหลักดินแดนโดยผลของมาตรา 7 ของ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 หากปรากฏข้อเท็จจริงที่เข้า
ข่ายให้ไม่ได้รับสัญชาติตามที่กำหนดไว้ใน ปว. 337

โดย ปว. 337 กำหนดมิให้บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยได้รับสัญชาติไทย หากว่าบุคคลนั้นถือ
กำเนิดจากบิดาต่างด้าวหรือจากมารดาต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย และ ในขณะที่เกิดบิดาหรือ
มารดาของบุคคลนั้นตกอยู่ในสถานะ เป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษ
เฉพาะราย หรือ ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักร
ไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง⁴³ และโดยผลของ ปว. 337 ทำให้มีบุคคลที่เกิดในประเทศ
ไทยเป็นจำนวนมากกลายเป็นบุคคลไร้สัญชาติ ซึ่งประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้มีผลต่อการตราพระราชบัญญัติ
สัญชาติไทยในฉบับต่อ ๆ มาเป็นอย่างมากเนื่องจากในพระราชบัญญัติสัญชาติฉบับต่อ ๆ มาภายหลังประกาศคณะ
ปฏิวัตินั้นยังคงใช้หลักเกณฑ์การยกเว้นมิให้บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรได้รับสัญชาติไทยหากบิดามารดาเป็นคน
ต่างด้าวซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

4.3 พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535⁴⁴

พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ที่กำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 นี้ได้
ทำการยกเลิก ปว. 337⁴⁵ แต่อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังคงนำหลักเกณฑ์ เรื่อง การยกเว้นสัญชาติแก่

⁴³ ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธ.ค. 2515

ข้อ 1 ให้ถอนสัญชาติไทยของบรรดาบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาเป็นคนต่างด้าว หรือมารดาเป็นคนต่างด้าว แต่ไม่ปรากฏบิดา
ที่ชอบด้วยกฎหมาย และในขณะที่เกิดบิดาหรือมารดานั้นเป็น

- (1) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย
- (2) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ
- (3) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ทั้งนี้ เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะรายเป็นประการอื่น

ข้อ 2 บุคคลตามข้อ 1 ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยเมื่อประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับแล้ว ไม่ได้สัญชาติไทย เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะรายเป็นประการอื่น

⁴⁴ มีผลตั้งแต่วันที่ 26 ก.พ. 2535 – ปัจจุบัน

⁴⁵ ยกเลิกโดยมาตรา 3 พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรหากบิดามารดาเป็นคนต่างด้าวตามที่กำหนดมาใช้บังคับจนถึงปัจจุบัน โดยเหตุผลสำคัญประการหนึ่งในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การให้บุตรของหญิงไทยสามารถมีสัญชาติไทยได้ โดยหลักสืบสายโลหิตด้วยตามหลักการเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย เนื่องจากใน พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 ฉบับก่อนนั้นบุคคลที่จะได้รับสัญชาติจากมารดาตามหลักสืบสายโลหิตจะต้องไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติเท่า่นั้น จึงเป็นการได้สัญชาติโดยมีเงื่อนไข แตกต่างจากกรณีของบุตรที่เกิดโดยบิดา ซึ่งหากเป็นบุตรที่เกิดโดยบิดาย่อมได้รับสัญชาติไทยโดยทันทีไม่จำต้องคำนึงถึงความมีอยู่ของมารดา ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกัน จึงได้กำหนดให้การได้สัญชาติตามหลักสืบสายโลหิตในกรณีของบุตรที่เกิดโดยมารดาเสียใหม่ โดยกำหนดให้ “ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย ย่อมได้รับสัญชาติไทย”⁴⁶ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีผลย้อนหลังกับผู้ที่เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับด้วย⁴⁷

พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้กำหนดข้อยกเว้น เรื่อง การได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ในราชอาณาจักรของบุตรที่เกิดจากบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวเสียใหม่ด้วย โดยข้อยกเว้นดังกล่าวมาจากหลักเกณฑ์การไม่ให้สัญชาติกับบุคคลที่มีบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่ปรากฏข้อเท็จจริงตามที่กำหนดไว้ใน พ.ว. 337 กล่าวคือ ถึงแม้จะเป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักร แต่ถ้าหากบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว และในขณะที่เกิดบิดาหรือมารดานั้นได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย หรือได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง บุคคลผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวดังกล่าวย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทย⁴⁸ และให้ถือว่าบุคคลที่ไม่ได้สัญชาติไทยตามข้อยกเว้นนี้เป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง⁴⁹ และให้นำข้อยกเว้นดังกล่าวไปใช้บังคับกับผู้ที่เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับด้วย⁵⁰ อย่างไรก็ตามบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรแต่ไม่ได้รับสัญชาติไทย เนื่องจาก

⁴⁶ มาตรา 7 (1) พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

⁴⁷ มาตรา 10 พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

⁴⁸ มาตรา 7 (2) และมาตรา 7 ทวิ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

⁴⁹ มาตรา 7 ทวิ วรรค 3 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

⁵⁰ มาตรา 11 พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

บิดาหรือมารดาเป็นผู้มีคุณสมบัติต้องห้ามดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หากเมื่อเป็นการเห็นสมควรรัฐมนตรีจะสั่งให้บุคคลดังกล่าวได้รับสัญชาติไทยเป็นกรณีเฉพาะรายก็ได้ แต่ถ้าหากว่ามีพฤติการณ์อันเป็นการสมควรเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยที่ได้รับดังกล่าวได้เช่นกัน⁵¹

4.4 พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535⁵²

ในการประกาศใช้พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการถือสัญชาติไทยของบุคคลผู้มีสัญชาติไทย และการได้สัญชาติอื่นด้วยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือบุคคลที่ได้สัญชาติไทยจากการแปลงสัญชาติของบิดามารดา โดยกำหนดให้บุคคลหลายสัญชาติจะต้องแสดงความจำนงสละสัญชาติไทย ในกรณีที่ประสงค์จะถือสัญชาติอื่นต่อไป⁵³

4.5 พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551⁵⁴

พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 ได้ทำการแก้ไขเพิ่มเติม หมวด 1 ของ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 เรื่อง การได้สัญชาติไทย โดยการกำหนดความหมายของคำว่า “บิดา” เสียใหม่ โดยให้หมายความรวมถึงผู้ที่ได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นบิดาตามความเป็นจริงของผู้เกิดนั้นด้วย แม้จะมีได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาของผู้เกิด หรือจดทะเบียนรับรองบุตรก็ตาม⁵⁵ ทั้งนี้ เนื่องจากปรากฏว่ามีผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยเป็นจำนวนมากซึ่งมีบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยแต่ไม่ได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดเนื่องจากบิดามีได้สมรสกับมารดาของผู้เกิด หรือ มีได้จดทะเบียนรับรองผู้เกิดนั้นเป็นบุตร ดังนั้น เพื่อให้บุตรที่เกิดจากบิดาตามความเป็นจริงได้รับสัญชาติไทยตามบิดาผ่านหลักการได้สัญชาติโดยการสืบสายโลหิตจึงได้กำหนดให้การเป็นบิดาตามความหมายของกฎหมายสัญชาติ

⁵¹ มาตรา 7 วรรค 2 และมาตรา 18 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

⁵² มีผลตั้งแต่วันที่ 9 เม.ย. 2535 – ปัจจุบัน

⁵³ มาตรา 14 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 และ มาตรา 4 พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535

⁵⁴ มีผลตั้งแต่วันที่ 28 ก.พ. 2551 – ปัจจุบัน

⁵⁵ มาตรา 7 วรรค 2 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551

หมายความรวมถึงบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายและบิดาตามความเป็นจริงด้วย และได้กำหนดให้มีผลใช้บังคับกับผู้ที่เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับด้วย⁵⁶

กรณีของการได้รับสัญชาติตามคำสั่งของคณะรัฐมนตรีตาม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ที่ได้กำหนดให้รัฐมนตรีให้สัญชาติเป็นการเฉพาะรายแก่ผู้ที่ไม่ได้สัญชาติเนื่องจากบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่มีคุณสมบัติต้องห้ามแล้วนั้น ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังให้อำนาจแก่รัฐมนตรีในการให้สัญชาติแก่บุคคลดังกล่าวเป็นการทั่วไปก็ได้⁵⁷ โดยปัจจุบันได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การสั่งให้คนที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้รับสัญชาติไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไป และการให้สัญชาติไทยเป็นการเฉพาะราย ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2560 ซึ่งเป็นการให้สัญชาติแก่บุคคลตามประกาศกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวเป็นการทั่วไปและเฉพาะราย อีกทั้งยังได้กำหนดเพิ่มเติมอีกว่าบุคคลที่ไม่ได้รับสัญชาติไทยเนื่องจากบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวจะอยู่ในราชอาณาจักรไทยในฐานะใดให้ขึ้นอยู่กับกฎกระทรวง ถ้าในขณะนั้นยังไม่มีกฎกระทรวงให้ถือว่าผู้นั้นเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง โดยให้มีผลใช้บังคับกับผู้ที่เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับด้วย⁵⁸

คณะกรรมการกั่นกรองเกี่ยวกับสัญชาติ⁵⁹

พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกั่นกรองเกี่ยวกับสัญชาติขึ้นมาคณะหนึ่งโดยมีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการให้คำแนะนำและให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการใช้อำนาจ เรื่อง การให้สัญชาติ การเสียสัญชาติ และการกลับคืนสัญชาติ รวมถึงการออกกฎกระทรวง

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาของบุคคลที่ไม่ได้รับสัญชาติและถูกถอนสัญชาติจากปว. 337 จึงได้บัญญัติเพิ่มเติมมาตรา 23 กำหนดให้คืนสัญชาติกลับแก่ ผู้ที่ถูกถอนสัญชาติ และให้สัญชาติย้อนหลังแก่ผู้ที่ไม่ได้สัญชาติ

⁵⁶ มาตรา 21 พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551

⁵⁷ มาตรา 7 ทวิ วรรค 2 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551

⁵⁸ มาตรา 7 ทวิ วรรค 3 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 และมาตรา 21 พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551

⁵⁹ หมวด 4 มาตรา 25 - 29 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551

จาก ปว. 337 รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าวที่เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ วรรค 1 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 โดยให้บุคคลทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวได้รับสัญชาติไทยโดยผลของกฎหมายตั้งแต่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551⁶⁰

4.6 พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555⁶¹

สาระสำคัญของ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555 คือ การกำหนดให้คนไทยพลัดถิ่นได้รับสัญชาติไทย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหา “คนไทยพลัดถิ่น” ซึ่งหมายถึง ผู้ซึ่งมีเชื้อสายไทยที่ต้องกลายเป็นคนในบังคับของประเทศอื่นโดยเหตุอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของไทยในอดีต โดยผู้นั้นมิได้ถือสัญชาติของประเทศอื่นและได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีวิถีชีวิตเป็นคนไทยโดยได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร⁶² นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดให้มี “คณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น” ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่น โดยผู้ที่เป็นคนไทยพลัดถิ่นจะต้องยื่นคำขอเพื่อให้ได้รับความรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเสียก่อน จึงจะได้รับสัญชาติโดยการเกิด โดยคณะกรรมการดังกล่าวยังมีหน้าที่ในการเสนอแนะและให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงหรือการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับคนไทยพลัดถิ่นอีกด้วย⁶³

⁶⁰ มาตรา 23 พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551

มาตรา 23 พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551

บรรดาบุคคลที่เคยมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ข้อ 1 และผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ข้อ 2 รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าว ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ วรรค 1 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ถ้าบุคคลผู้นั้นอาศัยอยู่จริงในราชอาณาจักรไทยติดต่อกันโดยมีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร และเป็นผู้มีคุณสมบัติ หรือทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมหรือประเทศไทย ให้ได้สัญชาติไทยตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เว้นแต่ผู้ซึ่งรัฐมนตรีมีคำสั่งอันมีผลให้เป็นผู้มีสัญชาติไทยแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นกำหนด 90 วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ผู้มีคุณสมบัติตาม วรรค 1 ยื่นคำขอลงรายการสัญชาติในเอกสารการทะเบียนราษฎรต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรแห่งท้องที่ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน

⁶¹ มีผลตั้งแต่วันที่ 22 มี.ค. 2555 – ปัจจุบัน

⁶² มาตรา 4 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555

⁶³ หมวด 1 มาตรา 9/1 – 9/7 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555

การได้สัญชาติโดยคำสั่งของคณะรัฐมนตรี

การได้สัญชาติไทยโดยคำสั่งคณะรัฐมนตรีนั้นเป็นการได้สัญชาติภายหลังการเกิด โดยมีที่มาจากคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2559 อนุมัติหลักเกณฑ์การให้สัญชาติไทยเพื่อการแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียนนักศึกษาและบุคคลไร้สัญชาติที่เกิดในราชอาณาจักรตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ โดยให้บุตรของชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่เกิดในราชอาณาจักรหรือเด็กและบุคคลที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสถาบันการศึกษา หรือสำเร็จการศึกษาแล้วที่เกิดในราชอาณาจักรโดยมีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวอื่นที่ไม่ใช่ชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่กระทรวงมหาดไทยจัดทำทะเบียนประวัติ หรือไม่ปรากฏบิดามารดาหรือถูกบิดามารดาทอดทิ้งตั้งแต่วัยเยาว์ และมีคุณสมบัติตามที่กำหนด ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไป และด้วยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 7 ทวิ วรรค 2 พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2553 เรื่องอนุมัติหลักเกณฑ์การกำหนดสถานะบุคคลกลุ่มเป้าหมายตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2559 ดังที่กล่าวมาข้างต้น ดังนี้ เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรอาจกำหนดให้บุคคลใดได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไปหรือเฉพาะรายก็ได้โดยคำนึงถึงประโยชน์ในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ ปัจจุบันจึงได้มี *ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การสั่งให้คนที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้รับสัญชาติไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไป และการให้สัญชาติไทยเป็นการเฉพาะราย ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2560*⁶⁴ กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของบุคคลที่จะได้รับสัญชาติไทยเป็นการทั่วไปและเฉพาะรายโดยคำสั่งของคณะรัฐมนตรี ดังนี้

- บุตรของคนที่อยู่พวยพเข้ามาในราชอาณาจักรและอาศัยอยู่เป็นเวลานาน

บุคคลดังกล่าวจะต้องเกิดในราชอาณาจักรไทย โดยจะต้องเป็นบุตรของบิดาหรือมารดาที่เป็นกลุ่มชนกลุ่มน้อย รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติไว้เดิมรับรองสถานะให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักร ซึ่งบิดาหรือมารดานั้นต้องเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 ปี นับถึงวันที่บุตรนั้นยื่นคำร้องเพื่อขอมีสัญชาติไทย

⁶⁴ โปรดดู ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การสั่งให้คนที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้รับสัญชาติไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไป และการให้สัญชาติไทยเป็นการเฉพาะราย ลงวันที่ 16 ก.พ. 2560

<https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=771847&ext=htm>

- เด็กและบุคคลที่เรียนอยู่ในสถานศึกษา

เด็กและบุคคลดังกล่าวจะต้องเกิดในราชอาณาจักรไทย ซึ่งกำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสถาบันการศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาแล้ว โดยมีบิดามารดาเป็นคนต่างด้าวอื่นซึ่งไม่ใช่ชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ตามประเภทบุตรของคนอพยพเข้ามาในราชอาณาจักรและอาศัยอยู่เป็นเวลานาน และที่สำคัญต้องมีหลักฐานแสดงว่าจบการศึกษา ถ้ายังไม่จบการศึกษาและอยู่ในระหว่างการศึกษา หากมีความจำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเสียก่อน

- คนไร้รากเหง้า

คนไร้รากเหง้าที่จะได้รับสัญชาติไทย จะต้องเป็นผู้ที่ไม่ปรากฏบิดามารดา หรือบิดามารดาทอดทิ้งตั้งแต่วัยเยาว์ และเกิดในราชอาณาจักรไทย ถ้าหากไม่จบการศึกษา ต้องมีหนังสือรับรองความเป็นคนไร้รากเหง้าจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และต้องมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรติดต่อกันไม่น้อยกว่า 10 ปีนับถึงวันที่ผู้นั้นยื่นคำร้อง

นอกจากนี้ปัจจุบันได้มี *ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง คุณสมบัติอื่นของผู้ที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทย ตามมาตรา 19/2 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534* ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย *พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562*⁶⁵ ได้กำหนดคุณสมบัติของบุคคลไร้รากเหง้าเพิ่มเติม ดังนี้

(1) เป็นเด็กไร้เดียงสาที่ถูกบิดามารดาทอดทิ้ง หรือเด็กเร่ร่อน หรือเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้ง⁶⁶ ซึ่งอยู่ในการอุปการะของหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานของเอกชนที่จดทะเบียนตามกฎหมายโดยมี

⁶⁵ โปรดดู ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง คุณสมบัติอื่นของผู้ที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทย ตามมาตรา 19/2 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562

http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/E/126/T_0009.PDF

⁶⁶ ข้อ 1 กฎกระทรวง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์สถานะเกิดและสัญชาติของเด็กซึ่งถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน หรือเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้ง พ.ศ. 2551 กำหนดความหมายของคำว่า

“เด็ก” หมายความว่า เด็กตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก

“เด็กเร่ร่อน” หมายความว่า เด็กเร่ร่อนตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก

วัตถุประสงค์เพื่อการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็ก หรือเป็นบุคคลที่เคยอยู่ในการอุปการะของหน่วยงานดังกล่าว ซึ่ง นายอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นไม่อาจรับแจ้งการเกิดหรือเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านเนื่องจากไม่อาจพิสูจน์ สถานะการเกิดและสัญชาติ ทั้งนี้ ให้หมายความรวมถึงบุคคลที่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นไม่อาจ รับแจ้งการเกิดหรือเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านเนื่องจากไม่อาจพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติด้วย

(2) ได้รับการจัดทำทะเบียนราษฎรและเอกสารแสดงตนหรือบัตรประจำตัวตามกฎหมายว่าด้วยการ ทะเบียนราษฎร

(3) ต้องมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปีนับถึงวันที่ผู้นั้น ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเพื่อขอมีสัญชาติไทย

(4) มีหนังสือรับรองความเป็นคนไร้รากเหง้าที่ออกให้โดยหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีสถานะเช่นเดียวกับสถานสงเคราะห์ หรือนายอำเภอหรือ ผู้อำนวยการเขตแห่งท้องที่ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่หรือตามหลักฐานทะเบียนประวัติ เว้นแต่กรณีคนที่ป่วยทาง จิตประสาทหรือพิการทางสมองมีอาการเลอะเลือนโดยมีหนังสือรับรองจากแพทย์ของสถานพยาบาลที่ทำการรักษา บุคคลดังกล่าวนี้เป็นหลักฐาน

(5) เป็นผู้มีความประพฤติดี ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง ไม่เคย ต้องโทษจำคุก เว้นแต่ความผิดลหุโทษหรือความผิดโดยประมาท หรือหากเคยต้องโทษจำคุกต้องพ้นโทษมาแล้ว เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี

(6) พูดและฟังภาษาไทยเข้าใจได้ดี ยกเว้นเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 7 ปี คนพิการเป็นใบ้หรือคนที่ป่วยทาง จิตประสาทหรือพิการทางสมอง

“เด็กไร้เดียงสา” หมายความว่า เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 7 ปีบริบูรณ์ หรือเด็กที่ปราศจากความรู้ผิดรู้ชอบตามปกติสามัญอันเนื่องมาจาก พัฒนาการทางร่างกายของเด็กเทียบเท่าเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 7 ปีบริบูรณ์

“เด็กที่ไม่ปรากฏบุพการี” หมายความว่า เด็กที่ไม่สามารถสืบหาบิดามารดาหรือญาติทางสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป และให้หมายความรวมถึง เด็กที่บิดามารดาเสียชีวิต

<http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2551/A/096/30.PDF>

(7) มีความจงรักภักดีและเลื่อมใสระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์อันเป็นประมุข

และเมื่อเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนเป็นคนไร้รากแล้วจึงเป็นผู้มีสิทธิขอมีสัญชาติไทยได้ โดยหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอมีสัญชาติไทยในกรณีของคนไร้รากนั้นให้เป็นไปตาม *ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการขอมีสัญชาติไทย และการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอมีสัญชาติไทยตามมาตรา 19/2 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534* ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562⁶⁷

- **บุคคลที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศ**

บุคคลดังกล่าวจะต้องเกิดในราชอาณาจักรไทย มีภูมิลำเนาอยู่ต่อเนื่องในราชอาณาจักร และเป็นผู้ทำคุณประโยชน์ต่อประเทศโดยมีผลงานหรือความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นที่ประจักษ์และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยต้องมีหนังสือรับรองการทำคุณประโยชน์หรือผลงานจากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐระดับกรมหรือเทียบเท่ากรมที่เกี่ยวข้อง

การได้สัญชาติโดยผลของกฎหมาย

การได้สัญชาติโดยผลของกฎหมาย คือ การที่มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดให้บุคคลใดได้รับสัญชาติไทยภายหลังการเกิด สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กรณีด้วยกัน คือ

(1) การขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน ตามมาตรา 23 ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 ให้แก่บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติที่สามารถขอลงรายการสัญชาติไทยได้ โดยมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังนี้

⁶⁷ โปรดดู ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการขอมีสัญชาติไทย และการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอมีสัญชาติไทยตามมาตรา 19/2 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562

http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/E/190/T_0027.PDF

- 1) บุคคลซึ่งเกิดในไทยก่อนวันที่ 14 ธันวาคม 2515 โดยมีบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวเข้ามาอยู่ในไทยเป็นการชั่วคราว หรือได้รับการผ่อนผันให้อยู่ได้เป็นกรณีพิเศษ หรือเข้ามาอยู่ในไทยโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นผู้ที่เคยมีสัญชาติไทย โดยการเกิดตามหลักดินแดนมาก่อน แต่ถูกถอนสัญชาติไทยหรือไม่ได้สัญชาติโดยผลของ ปว. 337
- 2) บุคคลซึ่งเกิดในไทย ตั้งแต่วันที่ 14 ธันวาคม 2515 ถึง 25 กุมภาพันธ์ 2535 มีบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในไทยเป็นการชั่วคราวหรือได้รับการผ่อนผันให้อยู่ได้เป็นกรณีพิเศษ หรือเข้ามาอยู่ในไทยโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- 3) บุตรของบุคคลตามข้อ 1) หรือข้อ 2) ซึ่งเกิดในไทยก่อนวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551

โดยบุคคลตามข้อ 1) – 3) นี้ ต้องเกิดในประเทศไทย มีหลักฐานการเกิด ต้องอาศัยอยู่จริงในประเทศไทย ติดต่อกันโดยมีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร และมีความประพฤติดี หรือทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมหรือประเทศไทย โดยเมื่อเป็นผู้มีคุณสมบัติตามนั้นจริงให้บุคคลดังกล่าวได้รับสัญชาติโดยผลของกฎหมายในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551

(2) การคืนสัญชาติให้คนไทยพลัดถิ่น ตามมาตรา 4 ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555 โดยคุณสมบัติของผู้เป็นคนไทยพลัดถิ่น มีดังนี้

- 1) ผู้ซึ่งมีเชื้อสายไทยที่ต้องกลายเป็นคนในบังคับของประเทศอื่นโดยเหตุอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของราชอาณาจักรไทยในอดีต
- 2) ผู้ขอมิได้ถือสัญชาติของประเทศอื่น
- 3) ได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นระยะเวลาหนึ่ง และมีวิถีชีวิตเป็นคนไทย
- 4) ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

โดยบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามความหมายของ “คนไทยพลัดถิ่น” ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และให้คณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นมีอำนาจพิสูจน์ความเป็นคนไทยพลัดถิ่น เมื่อพิสูจน์จนได้ความจริงว่า ผู้ขอมีคุณสมบัติเป็นคนไทยพลัดถิ่นแล้ว ให้ออกหนังสือรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นให้กับผู้ขอ โดยให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด รวมถึงบุตรของของบุคคลนั้นด้วย

บทสรุป

อาจกล่าวได้ว่าสัญชาติเป็นเครื่องมือของรัฐที่ใช้ในการบ่งชี้ความแตกต่างของบุคคลภายใต้อำนาจรัฐกับคนต่างชาติ และนำมาซึ่งสิทธิในการเข้าถึงความเป็นบุคคลภายใต้รัฐนั้น ๆ บุคคลที่ไม่ได้ถือสัญชาติแห่งรัฐที่ตนอาศัยอยู่นั้นต้องดำรงชีวิตด้วยความลำบากและด้วยเงื่อนไขของรัฐที่จะให้สวัสดิการและบริการสาธารณะแก่ผู้ที่ถือสัญชาติของรัฐตนเท่านั้น ทั้งนี้ ประเทศไทยได้มีความพยายามที่จะทำการปรับปรุงกฎหมายสัญชาติให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและแก้ไขปัญหาของบุคคลที่ต้องตกอยู่ในสถานะการเป็นคนไร้รัฐ หรือคนไร้สัญชาติ อย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้จากการพัฒนากฎหมายสัญชาติในหลาย ๆ ฉบับ จนมาถึงฉบับปัจจุบันที่ได้มีการเพิ่มคณะกรรมการกั่นกรองเกี่ยวกับสัญชาติ และคณะกรรมการรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นเพื่อการบังคับใช้กฎหมายสัญชาติให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- “พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2456” (30 มีนาคม 2455) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 29 ก., น. 279.
- “พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2495” (12 กุมภาพันธ์ 2495) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 69 ก., น. 103.
- “พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496” (3 กุมภาพันธ์ 2496) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 70 ก., น. 193.
- “พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2499” (12 กุมภาพันธ์ 2500) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 74 ก., น. 431.
- “พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2503” (1 กุมภาพันธ์ 2503) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 77 ก., น. 5.
- “พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508” (4 สิงหาคม 2508) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 82 ก., น. 1.
- “พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535” (25 กุมภาพันธ์ 2535) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ก., น. 3.
- “พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535” (8 เมษายน 2535) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ก., น. 94.
- “พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551” (27 กุมภาพันธ์ 2551) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ก., น. 24.
- “พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555” (21 มีนาคม 2555) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ก., น. 1.
- “ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การสั่งให้คนที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้รับสัญชาติไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไป และการให้สัญชาติไทยเป็นการเฉพาะราย ลงวันที่ 16 ก.พ. 2560” (14 มีนาคม 2560) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ง., น. 10.
- “ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง คุณสมบัติอื่นของผู้ที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทย ตามมาตรา 19/2 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562” (17 พฤษภาคม 2562) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ง., น. 9.
- “ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการขอมีสัญชาติไทย และการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอมีสัญชาติไทยตาม มาตรา 19/2 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไข

เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562” (30 กรกฎาคม 2562) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ง., น. 27.

“กฎกระทรวง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์สถานะเกิดและสัญชาติของเด็กซึ่งถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน หรือเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้ง พ.ศ. 2551” (23 สิงหาคม 2551) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ก., น. 30.

กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย. 2553. “หนังสือของกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0308.4/ว.553 ลงวันที่ 12 ก.พ. 2553 เรื่อง แนวทางประกอบการใช้ดุลยพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตามมาตรา 9 มาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551”

กฤษณ์เพชร โสมณวัตร, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, “การได้สัญชาติไทยภายหลังการเกิด,” สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564, <https://www.law.cmu.ac.th/law2011/goto.php?action=document&id=1085>

สมชาย ปรีชาศิลปะกุล . 2554. “100 ปีแห่งสัญชาติไทย ตอนที่ 1”, 100 ปีแห่งสัญชาติไทย, (5) 5 : 21.

บรรจบ จันทรัตน์, “กฎหมายสัญชาติไทย”, สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2564, <http://118.174.31.163/images/snbt/str/book/describe/61/nationality.pdf>

ภาคผนวก

ภาพรวมกฎหมายหมายว่าด้วยสัญชาติและการแปลงสัญชาติของประเทศไทย

ก่อน พ.ศ. 2456	มูลนิธิธรรมประเพณี	ได้รับสัญชาติไทย ⇒ บิดาหรือมารดาเป็นคนไทย ได้รับพระบรมราชานุญาตให้แปลงสัญชาติ
18 พ.ค. 2454 - 12 ก.พ. 2495	พ.ร.บ. แปลงสัญชาติ ร.ศ. 130	ขอแปลงสัญชาติ ⇒ อาศัยอยู่ในกรุงสยามไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีความประพฤติดี มีสมบัติพอที่จะเลี้ยงตนได้ ⇒ ให้ถือน้ำพิพัฒน์สัตยานุสัยหากได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้แปลงสัญชาติ
10 เม.ย. 2456 - 12 ก.พ. 2495	พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2456	ได้รับสัญชาติไทย ⇒ บิดาเป็นคนไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักร ⇒ มารดาเป็นคนไทย บิดาไม่ปรากฏ ⇒ เกิดในราชอาณาจักร
13 ก.พ. 2495 - 4 ส.ค. 2508	พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495 **มีผลเป็นการยกเลิก พ.ร.บ. แปลงสัญชาติ ร.ศ. 130 และ พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2456	ได้รับสัญชาติไทย ⇒ บิดาเป็นคนไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักร ⇒ มารดาเป็นคนไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักร ⇒ เกิดในราชอาณาจักร
4 ก.พ. 2496	พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496 **แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495	ได้รับสัญชาติไทย ⇒ บิดาเป็นคนไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักร ⇒ เกิดนอกราชอาณาจักรโดยมารดาเป็นคนไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ ⇒ เกิดในราชอาณาจักรโดยมารดาเป็นคนไทย
13 ก.พ. 2500	พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2499 **แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495	ได้รับสัญชาติไทย ⇒ บิดาเป็นคนไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักร

		<p>⇒ เกิดนอกราชอาณาจักรโดยมารดาเป็นคนไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ</p> <p>⇒ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย</p> <p>⇒ บุคคลซึ่งเกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมารดามีใช่คนไทย ในระหว่าง พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496 มีผลใช้บังคับย่อมได้รับสัญชาติไทย</p>
2 ก.พ. 2503	<p>พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2503</p> <p>**แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2495</p>	<p>เมื่อมีพฤติการณ์อันเป็นการสมควรเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ ผู้ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดในราชอาณาจักรไทยอาจถูกถอนสัญชาติได้ เมื่อผู้นั้นมีบิดาเป็นคนต่างด้าว หรือมีมารดาเป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย</p>
5 ส.ค. 2508 – ปัจจุบัน	<p>พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508</p> <p>**ยกเลิก พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2503</p>	<p>การได้สัญชาติ</p> <p>1. การได้สัญชาติโดยการเกิด</p> <ul style="list-style-type: none">⇒ การได้สัญชาติตามหลักสืบสายโลหิต⇒ การได้สัญชาติตามหลักดินแดน <p>2. การได้สัญชาติภายหลังการเกิด</p> <ul style="list-style-type: none">⇒ การได้สัญชาติโดยคำสั่งของคณะรัฐมนตรี⇒ การได้สัญชาติโดยผลของกฎหมาย⇒ การได้สัญชาติโดยการแปลงสัญชาติ⇒ การได้สัญชาติโดยการสมรส
14 ธ.ค. 2515 – 25 ก.พ. 2535	<p>ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515</p>	<p>ให้อ่อนสัญชาติและไม่ให้สัญชาติแก่ผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยมีบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองหรือบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่เพียงชั่วคราว หรือเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย</p>
26 ก.พ. 2535	<p>พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535</p> <p>**มีผลเป็นการยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515</p> <p>**แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508</p>	<p>ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย ย่อมได้รับสัญชาติไทย</p>
9 เม.ย. 2535	<p>พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535</p> <p>**แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508</p>	<p>ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและได้สัญชาติของบิดาด้วยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยเนื่องจากบิดามารดาแปลงสัญชาติให้ ถ้ายัง</p>

		ประสงค์จะถือสัญชาติอื่นอยู่ต่อไป ให้แสดงความจำนงละสัญชาติไทยนับแต่วันที่มียุครครบ 20 ปีบริบูรณ์
28 ก.พ. 2551	พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 **แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508	ผู้ที่จะได้สัญชาติตามหลักสืบสายโลหิตจากบิดานั้น “บิดา” หมายความว่ารวมถึง ผู้ซึ่งได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นบิดาของผู้เกิดตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง แม้ผู้นั้นจะมีได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาของผู้เกิด และมีได้จดทะเบียนรับรองผู้เกิดเป็นบุตรก็ตาม การขอแปลงสัญชาติอาจขอแปลงสัญชาติให้กับบุคคลอื่นได้ ในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้อนุบาลตามคำสั่งของศาลอาจขอแปลงสัญชาติให้แก่คนไร้ความสามารถ ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ของรัฐอาจขอแปลงสัญชาติให้แก่ผู้เยาว์ซึ่งอยู่ในความดูแลโดยความยินยอมของผู้เยาว์ ผู้รับบุตรบุญธรรมอาจขอแปลงสัญชาติให้กับบุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ให้คืนสัญชาติกับบุคคลที่ถูกถอนสัญชาติไทยตามข้อ 1 ของประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 และให้สัญชาติย้อนหลังกับบุคคลที่ไม่ได้สัญชาติไทยตามข้อ 2 ของประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าวด้วย
22 มี.ค. 2555	พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555 **แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508	ให้สัญชาติแก่คนไทยพลัดถิ่นซึ่งเป็นคนเชื้อสายไทยที่ต้องกลายเป็นคนในบังคับของประเทศอื่นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของราชอาณาจักรไทย และได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นระยะเวลาหนึ่งและมีวิถีชีวิตเป็นคนไทย หากยังไม่ได้ถือสัญชาติของประเทศอื่นให้ได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดเมื่อได้รับการรับรองว่าเป็นคนไทยพลัดถิ่น รวมถึงบุตรของคนไทยพลัดถิ่นนั้นด้วย